

## מי שמתו פרק שלישי ברכות

[דף כא ע"ב - כב ע"א]

הגהה"ה

[ח] שמייה \* רצא מנצרך (כב) בכל כחו קורעין לו גזר דינו [ט] של שצעים שנה שנה' צפרוע פרעות צישראל צהתנדב עם זרכו ה'. מה טעם צפרוע פרעות משום דזכרו השם: **ב גרסי'** גממרא דסוטה (דף מ) זומן שש"ץ אומר מודים

העם מה מה הם אומרים. אמר רב (כב) מודים אנחנו לך ה' אלהינו על שאנחנו מודים לך. פירוש על מה שזכיתנו מכל האומות וקרבנות להודות לך. [י] ושמאל אמר מודים אנחנו לך ה' אלהינו ואלהי כל זשר על שאנו מודים לך. ר' סימאי אומר יוצרנו יוצר בראשית על שאנו מודים לך. נהרדעי אמרי משום ר' סימאי זרכות והודאות לשמן הגדול על שהשייתנו וקיימתנו על שאנו מודים לך. רב אחא זר יעקב מסיים זה הכי [י] כן תחיינו ותקיימנו ותחננו ותקבלנו מארבע כנפות ותאסוף גלוימינו לתזרות קדשך לשמור מוקיך ולעבדך ולעשות רצונך בלבב שלם על שאנו מודים לך. אמר רב פפא [ב] הילכך נימריניהו לכולהו. (כד) [ג] צירושלמי מסיים זה צרוך אמה ה' (יט) האל ההודאות:

**כא** [דף כב ע"א] **רבי** יהודה אומר מנצרך לפנייהם ולאחרייהם. תנא רבי יהודה כן

**רש"י** בכל כחו. בכל כוונתו: בפרוע פרעות. ביטול פורעניות כגון פרוע דמתרגמינן בטילא: בהתנדב עם ברכו. כשתמנצין ישראל לצרך את צוראן: על שאנו מודים לך. על שנתת בלבנו להיות מודים לך דנקים כן ומודים לך: ר' סימאי מוסיף הוא. וכן כולם מוסיפים הם על הראשונים:

#### תפארת שמואל

(יט) האל החודאות. ג"ב שמעתי בשם הגאון ר' יעקב פאלק שאין לחתום מאחר שלא הזכירו בתלמוד וכן הר"ף ורמב"ם לא ‏‏‏‏‏זכירו וכן אני נוהג: (כ) מעשה בתלמיד בעל קרי אחר שהיה מנמנם וכו'. כצ"ל:

#### מעדני יום טוב

פירש"י יחיד המתפלל עם הצבור כו'. דבהכי מתישב לרב הווא נמי ונקדשתי בתוך וגו': [ח] שמייה רבא מברך. מתפללים שיהא שם יה שלם ע"י גאולתנו כמ"ש כי יד על כס יה וגו' ששנע כו' וגם יהא מנצרך והתוספות ריש פ"ק דף ג' מפרשי שיהא שמו הגדול מנצרך כו' ועי' דמ"ח: [ט] ש"ש שבעים שנה. גממרא לא גרס אבל גירסת הר"ף כך היא ובפרק אין עומדין דף ל"א על היושב בתענית בשבת פירש"י של שצעים שנה אפי' נגזר עליו מנעוריו ע"כ ויש לדקדק כן מהכחז דכתיב צפרוע פרעות קתמא אפי' מתחלת ימיו ול"נ דפירוש של שצעים שנה היינו כל ימי האדם אשר הוא חי כמו שנאמר ימי שנותינו בזה שצעים שנה וקאמר שכל גזירות דינו של כל ימי חייו כולם בטלים וקרועים ממנו ונפקא ליה מפרוע פרעות כל הפרעות שיש עליו בכל ימיו ושניו: [י] ה"ג ושמואל אמר אלהינו ואליהי כ"ב בשר ע"ש שאנו מודים לך ר' סימאי אומר יוצרנו יוצר בראשית ע"ש שאנו מודים לך: [י] ה"ג כן תחיינו ותחננו ותקבלנו ותאסוף גלויתינו מארבע כנפות. ובצ"ף לא גרס מד' כנפות: [ב] ה"בך נימריניהו לכולהו. ועל שאנו מודים לך מסיימים בתר טוסא דכולהו ופירש הב"י סי' קכ"ז שהוא דבוק עם כן תחיינו כו' וה"ק לפי שאנו מודים לך ונשמעים לעצותך תחיינו כו': [ג] בירושלמי מסיים בה בבא"ה הא"ה ההודאות. ואע"פ שאינה פותחת בצרוך שמה עשאוה כסמוכה לעבודה א"נ יש קצת שחוממות ואינם פותחות ואע"פ שאינם סמוכות צ"י שם הרשנ"ל: כתב רבינו האל גאון

ואיכא בינייהו דלפי' קמא שמפרש שמייה רבא שם י"ה יגדל ויושלם כתבו הגה' אשר"י שם הא"י שלא יפסיק בין חיצת שמייה לחיצת רבא אבל בין רבא למנצרך לית לן זה דמנצרך כו' הוי חפלה אחרת כלומר ומנצרך לעולם הבא ולפירוש השני שמפרש שמייה רבא שמו הגדול אין להפסיק בין רבא למנצרך ג"כ לפי שהכל חפלה אחת היא שאינו רואה לומר שיהא שמו גדול ושלם אלא היא שמו הגדול מנצרך ורמ"י ז"ל לא כתב אלא הפי' הראשון ולא פי' השני ולו השכיל בלשון רבו רמ"א ז"ל שכתב ולא יפסיק בין יהא שמייה רבא למנצרך היה כותב לפי' השני שדבריו הללו צנוין על הפי' השני דלוי להפסיק בין אלו החיצות שהכל חפלה אחת אבל לפי' קמא אין להקפיד מלהפסיק בין רבא למנצרך ולדבריה י"ל לפי' הפי' שהוא שנוין יותר שיפסיק להורות שזו חפלה אחרת היא וגם ממה שלא כתב רמ"י רק לפי' קמא לכן השמיט ג"כ כל דברי רמ"א בזה כי לא יתכן לפי' קמא אבל מ"מ ה"ל לכתבה בסגנון אחר והיינו שלא להפסיק בין שמייה לרבא כדברי הא"י וכזה הב"י ע"פ המדרש שאין להפסיק בין עלמאי לימנצרך שגדל עונשו ועיין מה שכתבתי בפ"ב בסעיף כ"ז: (כב) בבב"א בזה. פירש"י בכל כוונתו והתוספות כתבו דיש בפסיקתא צמעה דר"י כן אלישע כשישראל נכנסים לזהב"ז ואומרים אישר"מ בקול רם מתנלין גזרות קשות נראה שצריך לענות בקול רם והכי איתא בזהר פ' תרומה ותלמידי הר"י ז"ל כתבו בכל כחו כלומר בכל כוונתו מפני שיש בני אדם שאין הכוונה שלהם מתעוררת אלא ע"י הכח אומר בכל כחו אבל א"צ לתת קולות גדולות שיתלוצצו ממנו בני אדם ע"כ וגם לא יגיביו קולו יותר מהמנצרך כדאיתא פ' שלשה שאכלו סי' ז' ופסקו הב"י ס"ס נ"ד אע"פ שהטור השמיטו. וישתדל לרין לשמוע הקדיש כדאשכחן בזהר שם ב"א דדלג מאגרא למשמע קדיש צהדי צבורא ויש לעמוד כשעונה לקדיש וכן לכל דבר שצדקושה כדאיתא צירושלמי ועיין פ"י שלשה שאכלו סי' י"ז: (כג) מודרים אומנו דף. ואריך שיטתה כמ"ש דרבי בריש סי' י"ח ע"ש בסעיף דלקמן: (כד) בירושלמי מסיים בה בבא"י כו'. ובפי' כילד מנצרכין סי' ח' בצרכת צורא נפשות כתב ג"כ רבינו להירוש' דמוחם זה בשם וכזה שם תלמידי הר"י ז"ל שיוון שלא הזכיר בגמרא שלנו לא נחתום בשם מספק והנכון לומר חתימת הצרכה בלא שם סי' וכתב

צחירא אומר אין דברי תורה מקצלין טומאה (ט) מעשה בתלמיד אחד שהיה [ב] מנגמגם וקורא למעלה מרבי יהודה כן צחירא. אמר ליה בני פתח פיק ויאלירו דצריך [ג] שאין דברי תורה מקצלין טומאה שנאמר הלא כה דברי כאש נאם ה' מה אש אינה מקבלת טומאה אף ד"ת אינם מקצלין טומאה. אמר רב נתמן זר יתחק [ם] נהוג עלמא כחלתא סצי. כרבי יהודה כן צחירא דצברי תורה. כרבי יאשיה בכלאים. כרבי יצילעי בראשית הגז. כי אחא ועירי אמר בטלוה לטבילותא. ואמרי לה לנטילותא. מ"ד לטבילותא כרבי יהודה כן צחירא מ"ד לנטילותא כרב חסדא דרב חסדא לייט אמאן דמהדר אמאי בעידן ללואת. (ו) איכא מאן דאמר הא דאמר [ז] בטלוה לטבילותא צין לדברי תורה צין לתפלה. ואיכא מאן דאמר ה"מ לדברי תורה. \* אבל לתפלה צעי טבילה ולא טבילה דוקא ‏‏‏‏‏הגהה"ה רבי יהודה פ"י בשם ר"י (פה) אלא רחמייה צט' קצין וכזה רב האי גאון ז"ל כיון והאלדנא דנהא כרבי יהודה כן צחירא שרי ואפילו לדברי תורה ולתפלה. דככל דבר נהגו כר' יהודה כן צחירא. והמבצר על הטבילה ע"כ יום הכפורים הוי צרכה לנטילה. ולא כספרי הישר שפי' (לטבילה) [לתפלה] לא נהגו כר' יהודה כן צחירא. מא"י:

**רש"י** בכל כחו. בכל כוונתו: בפרוע פרעות. ביטול פורעניות כגון פרוע דמתרגמינן בטילא: בהתנדב עם ברכו. כשתמנצין ישראל לצרך את צוראן: על שאנו מודים לך. על שנתת בלבנו להיות מודים לך דנקים כן ומודים לך: ר' סימאי מוסיף הוא. וכן כולם מוסיפים הם על הראשונים:

#### תפארת שמואל

(יט) האל החודאות. ג"ב שמעתי בשם הגאון ר' יעקב פאלק שאין לחתום מאחר שלא הזכירו בתלמוד וכן הר"ף ורמב"ם לא ‏‏‏‏‏זכירו וכן אני נוהג: (כ) מעשה בתלמיד בעל קרי אחר שהיה מנמנם וכו'. כצ"ל:

#### מעדני יום טוב

ז"ל דמנהגא דרענן כדעייל אינם לבי כנישתא ואשכח צבורא דמצלי בלחש כו' שכתב הר"ף ככאן כבר נכללו דברים הללו בדברי רבינו צסי' י"ח: [ב] במגמגם. כלומר שלא היה קורא התנינה בלחות אלא בגמגום ואית דמפרשי שהיה קורא כדרכו אלא שלא היה מזכיר האזכרות לשון תהר"י ז"ל ורש"י פירש בגמרא דהיה עומד כו' מנגמגם צמרוה: [ג] שאין ד"ת מוקבצים בומואה. היינו טומאת צעלי קריין אבל טומאת הטינוף החמירו זו יותר וכדלקמן בסמינים שלפניו ואני תמה על לשון תהר"י ז"ל שכתבו דזהא דהכא י"מ דל"ש ק"ש וד"ש קריאה אחרת לכל מיילי אמרינן אין ד"ת מקבלים טומאה ואין זה נכון דדוראי לא חמירו אלא בק"ש בלבד אבל בשאר ד"ת אסור דהא אמר כי דבר ה' בזה זה הקורא דמ"צ צמחויות המטונפות והחמירו בזה יותר משאר כריתות דכלל שאר כריתות הכרת מכפר וזה אינו מכפר אלא אע"פ שנכרת עונה זה עכ"ל ולא ידענא מאי קאמרי דמה ענין זה לזה כלל דהתם דצבר של טינוף שיש בו משום והיה מחניק קדוש דכתי' צאורייתא אבל הא דהכא אינו אלא משום תקנת עזרא ולפיכך ודאי דלא שגא ק"ש ול"ש קריאה אחרת כדברי הי"מ והתם נמי לא שגא קריאה אחרת לא שגא ק"ש ויותר אני תמייה שהרי לקמן דף כ"ד אהא דכי דבר ה' בזה איירינן נמי בק"ש ואם כן היך חילקו לומר דהתם בקריאה אחרת והכא בק"ש שזב מנאחתי להב"י סי' פ"ח שמתה ג"כ על תהר"י ז"ל בזה והרצה עליהם קושיות ע"ש: [ם] נהוג ע"מא בתלאתא סבי כו'. מפורש בדברי רבינו צרי"פ ראשית הגז: [ז] בבב"א

#### דברי חמודות

צ"י סי' קכ"ז שיש ללמוד מדבריו דה"ה למודים הזה שאין חותמין זו בשם אלא אומר חתימת הצרכה בלא שם ויחתום כן צרוך אל ההודאות וכן ראוי לעשות ע"כ ובעיני השחייה בסוף כתב צ"י שיש לחוש לדברי הראב"ד ז"ל דפי' דהא דאמרינן צס"פ אין עומדין רבא כרע צהודאה חתלה וסוף לא צבריעות דש"ך והיחיד היא דפשיטא דכרע חתלה וסוף אלא צבריעות דמודים דרענן היא והביא ראיה מן הירושלמי וכזה עוד הב"י דראה כתוב על שם א' מגדולי המפרשים שצריך לחשוב צמוד שאומר כל מודים דרענן וכזה רמ"א שכן המנהג ובפסקי מהר"י סי' ק' כתב שאע"פ שיש בו הזכרת השם אין להקפיד על זווק כפופים דלא הקפידו חכמים על זה אלא בסוף צרכה צ"י שיש עומדין וע"ש דממוכת מדברי רבינו לעיל סי' י"ח: (כח) א"א ארריצה בב' קבין. ובחמין כדא"ל רב הונא לרענן מפני מה אחם מולולים בטבילה זו אי משום לינה אפשר צמרחאות כלומר צמים חמין ועינין שיפלו עליו דוקא צמניה ולא בטבילה כדאי' בגמרא ומשנים ושלושה כלים מנטרפים ומד' לא כדתנן בצס"ג דמקואות ולא דקדקו תלמידי הר"י ז"ל כשכתבו צריך להטיילם בכלי שיוכל להריק ממנו בלא הפסק דמשמע דוקא מכלי א' וליחא אבל מה שאמרו שיטיילם בלא הפסק הכי תנן התם דמ"א זומן שהתחיל השני עד שלא פסק הראשון ובכתבתי כל זה להורות למי שירצה לנהוג עצמו בטהרה וגם למה שנהגים כל העולם לטהר עצמן בעי"כ כמו שאכתוב בסעיף דלקמן והואיל וכן אמינא חו דאמרינן בגמ' אמר רבא הלכתא צריא המרגיל וחולה המרגיל מ' סאה וצריא לאונסו ט' קצין אבל לחולה לאונסו פטור מכלום ותו בגמרא דה"מ לעזמו אבל לאחריים פירש"י ללמוד לאחריים אף לחולה לאונסו ט' קצין ואיכא מ"ד דכל לאחריים עד דאיכא מ' סאה ור"י אומר מ' סאה מכל מקום ואיפלגו בגמרא אליביה איכא מ"ד מכל מקום לאחויי שאזינן ואיכא מ"ד דאפי' בכלים ולכ"ע מים שאזינן כשרין והכי תנן צרפ"ח דמקואות ומשמע דהלכה כר"י כיון דאפלגו אמוראי אליביה ופצ"ב דגיטין דף ט"ז ע"י בעל קרי חולה שפלו עליו ט' קצין חזיו בטבילה וחזיו צמניה מאי פירש"י נכנס חזיו למקוה ועל חזיו נתן ט' קצין ע"כ וקאי צחיקו וכזה צ"י סי' פ"ח כיון דמדי דתקנתא דרענן הוא נקטינן לקולא ע"כ וכן י"ל בהך דר' יודא: (כג) נקוט מנהגא דבב"א ישראל כו' אין

#### קיצור פסקי הרא"ש

ב מודים דרענן מודים אנחנו לך ה' אלהינו אלהי כל זשר יוצרנו יוצר בראשית זרכות והודאות לשמן הגדול והקדוש על שהשייתנו וקיימתנו כן תחיינו ותחננו ותקבלנו מארבע

**שדה צופים** דף כב ע"א אמר רנב"י נהוג עלמא כהני תלת סבי וכו' כריב"ב בד"ת. הרא"ש נאם' צ"ק פ"ו סי' י"ט. והרא"ש בזה' בלאים סי' ד'. ובמס' מולין פי"א סי' א': ואמרי לה בטלוה לנטילותא. הרא"ש